A°. 1825. N°. 14

ARNHEMSCHE COURANT.

Donderdag den 24. November 18

PARYS, den 19. November.

Heden is het proces tegen het dagblad de *Constitutionnel* begonnen, welk de procureur-generaal bij het koninklijke geregtshof te Parijs heeft geëischt, dat gedurende eene maand zou worden geschorst, uit hoofde van aanranding der godsdienst van staat, in een aantal artikels, onder welke er zijn, waarin men zich zelfs gunstig over het protestantisme uitlaat, dat de heer procureur-generaal verklaart even goed als een godsdienst te zijn. De advocaat-generaal heeft voor het ministerie gesproken. Hij heeft de regtmatigheid van den eisch beweerd; maar zich veel gunstiger over het protestantisme uitgelaten en hetzelve weder onder de godsdiensten gerangschikt. Alle weldenkenden, van alle godsdiensten, zeide hij, hebben even als wij de aanvallen op de godsdienst van staat betreurd, de protestanten zelve zeggen tegen deze lieden: wie zijt gij, dat gij onze godsdienst te baat neemt? Gij behoort niet tot ons, laat ons vreedzaam leven in een land, waar wij beschermd worden; wie heeft u belast met eene proselijtenmakerij, welke wij verwerpen? Herneem uwe geveinsde vriendschap, want gij misleidt ons niet. — De advocaat *Dupin* zal over acht dagen voor het dagblad pleiten.

— Het Fransche gouvernement laat eene expeditie naar Nieuw-Guinea uitrusten, om dit belangrijke land te onderzoeken. De schout bij nacht *Rossel* is met het bevel daarover belast. Hij zal tevens nasporingen doen omtrent den beroemden, maar ongelukkigen *la Perouse*, die, gelijk men thans als zeker stelt, in deze streken schipbreuk heeft geleden.

LONDEN, den 18. November.

De tijding van het sluiten des verdrags der onafhankelijkheid van Brazilie werd hier bijna gelijktijdig ontvangen met die der afzetting van den Spaanschen minister *Zea*. Beide gebeurtenissen kwamen niet onverwacht: Portugal, onder den invloed der vaste staatkunde van Engeland, den ouden bondgenoot van hetzelve, is weder op den weg der welvaart, welke gedurende langen tijd aan dit land vreemd was. Spanje, daarentegen, onder den schijnbaren invloed der weifelende staatkunde van Frankrijk, zinkt steeds meer in de barbaarschheid terug, en nog vele ministers zullen daar vallen, door het geweld eener ontaarde geestelijkheid.

In de erkenning van Brazilie, als eene bevriende natie, vindt Portugal derzelver wedergeboorte; reeds beginnen handel en scheepvaart levendig te worden; alle bezittingen verkrijgen eene hoogere waarde, en in de ontwikkeling der volkskracht ontvangt Portugal eene grootere en meer voordeelige schadeloosstelling, dan de millioenen, welke Brazilie had kunnen uitkeeren. Ook is nu waarschijnlijk de tijd niet ver meer af, dat *Johannes* VI. zijn koninklijk woord vervullen, en » de staten van zijn rijk in eendragt en vertrouwen, tot welzijn van zijn land, rondom zich vergaderen zal." — Dan zal het onderscheid met het naburig Spanje nog meer in 't oog vallen.

ENGELSCHE PARLEMENTS-GEBRUIKEN.

(Naar de brieven over Engeland, van den baron *August von Stael.*)

De in het lagerhuis aangenomene bills worden, zoo als men weet, door eene deputatie aan het hoogerhuis overgebragt. Zoodra een dergelijk gezantschap van het lagerhuis aangekondigd wordt, staat de lordkanselier van zijne zitplaats op, en begeeft zich naar de balie, met eenen rood fluweelen met goud geborduurden zak in de hand, waarin de afgevaardigden van het lagerhuis de eerste der bills legt, welke alsdan door den kanselier naar zijne zitplaats wordt gebragt; daarna keert hij terug, om eene tweede, eene derde in ontvang te nemen, en gaat zoo vele malen als er bills voorhanden zijn, zonder zich dezelve op eenmaal allen te laten overhandigen. Voor elken gang bekomt hij, wanneer de bill een plaatselijk of persoonlijk belang betreft, eene ontseltenis van tien guinjes, een regt, hetwelk een aanzienlijk gedeelte der emolumenten van zijnen post uitmaakt. Vrouwen mogen in geen geval de zittingen van het lagerhuis bijwonen; alleen maakt men ten opzigte der prinsessen van den bloede en der dames van haar geleide eene uitzondering op dezen regel. Buiten dergelijke zeldzame gevallen kan geene dame, dan als manspersoon verkleed, haren gemaal of broeder eene redevoering hooren doen. In het hoogerhuis is men niet zoo gestreng; men geeft haar somtijds verlof, achter de tapijten, waarmede de troon omhangen is, de zittingen te mogen bijwonen. Ik herinner mij zelfs een voorstel van wet, waarop de aanzoeken van eenige dames van den eersten rang zoo veel invloed hadden, dat zij, onder het bijwonen der beraadslagingen, minder naar toehoorders geleken, dan naar generaals van het leger, die den strijd, waartoe zij het plan hadden beraamd, in oogenschouw namen. Dit was echter eene onregelmatigheid, waaruit men geene verdere gevolgen mag trekken; doch welke mij te merkwaardiger was, omdat ik dezelve volkomen onbestaanbaar met de staatszeden van Engeland moest beschouwen. Hetgeen als het meest karakteristiek kenmerk van een hedendaagsch redenaar in het parlement moet aangezien worden, is, dat men zich eenvoudig tot de daadzaken zelve bepaalt.

In de dagen, toen lord *Chattam* den schepter van het parlement voerde, en tot aan het begin van den Amerikaanschen oorlog, had de staatkundige welsprekendheid in Engeland veel van die, welke thans in Frankrijk heerscht. Aanhalingen uit *Locke* vindt men zeer veel in de toenmalige redevoeringen in het parlement, en men ziet daarin dikwerf, hoe de geschillen uit het rijk der staatkunde, tot de hoogste grondbeginselen der zedekundige wijsbegeerte worden teruggebragt. Bij het volgende geslacht is de smaak veranderd, en ten tijde van *Pitt*, *Fox* en andere groote redenaars, die men thans nog den naam van het *Reuzengeslacht* geeft, ziet men den oratorischen geest des tijds zich steeds meer en meer verklaren tegen alle gezochte opsieringen der voordragt, alsmede tegen alle boven-natuurkundige bespiegelingen. De algemeene stemming was ten dezen opzigte reeds zoo beslissend, dat zelfs de bekwaamheden van *Burke* hierover niet konden zegevieren. Wanneer men den tegenwoordigen staat van het parlement, in dit opzigt, gadeslaat, dan zal men bevinden, dat het nevens eenige talenten, die de vergelijking met de grootste voorbeelden kunnen doorstaan, overvloed van juiste inzigten en praktische kunde bevat, welke hetzelve over het geheel den voorrang boven alle vroegere beraadslagende vergaderingen geeft. Hetgeen de tegenwoordige beraadslagingen van het parlement hoogst belangwekkend maakt, is niet zoo zeer gelegen in den omvang en de hooge vlugt der gedachten, als wel in de mannelijke eenvoudigheid in de redevoeringen. Rustig en vervuld met het gevoel hunner zedelijke waarde, denken de redenaars er nimmer aan, eene zekere deftigheid aan te nemen; de toon der redevoering is nooit in het geringste gemaakt; de scherts is niet verbannen, maar wordt gunstig opgenomen; toespelingen op de nationale letterkunde of op meesterstukken van Rome en Athene geven ook aan op zich zelve onbelangrijke onderwerpen bevalligheid en kleur, en de aanhalingen uit de oudheid hebben, in eene vergadering, waarvan de medeleden de oude talen, tot in derzelver kleinste bijzonderheden, kennen, volstrekt niets van schoolvosserij.

ZWITSERLAND, den 16. November.

De vijf booswichten der bende van *Wendel*, die de heeren raadsleden *Pfiffer* en *Corragioni* beschuldigen van hen tot den moord van den ambtman *Keller* te hebben aangespoord, geven voor, 20 fr. voor het plegen der daad ontvangen te hebben. Intusschen is de ambtman niet eens van het zakuurwerk en de beurs, welke hij bij zich had, beroofd geworden; beide zijn daags na zijnen dood wedergevonden. Wijders herinnert men zich, dat de heer *Keller*, daags vóór zijnen dood, een doopfeest had bijgewoond; dat hij laat naar huis ging; dat de nacht zeer donker was en men hem vergeefs verzocht zich té doen lichten; dat zijne beide dochters hem verzelden, en dat deze, op eenigen afstand van de stad, wegens het smalle pad langs de Reuss, genoodzaakt waren zijne zijde te verlaten; dat de eene voor hem, en de andere achter hem ging, en dat zij afzonderlijk t'huis kwamen, niet twijfelende of hun vader was er insgelijks. In die omstandigheden, zal men zich te regt verwonderen, dat eenige booswichten eenen man van jaren als de heer *Keller* zouden hebben kunnen aanvallen, ombrengen en in de Reuss werpen, zonder dat deze weerstand geboden of hulp zou geroepen hebben, en van zijne dochters gehoord zijn. Voorts wordt in het proces-verbaal der lijkschouwing uitdrukkelijk vermeld, dat men geene sporen van geweld heeft ontdekt. En wat inzonderheid verdient opgemerkt te worden, de thans beschuldigde heer *Pfiffer* is een dergenen, die als buurman de meisjes, op derzelver aanzoek, heeft bijgestaan in de gedane nasporingen; terwijl hij, na het vinden des lijks, het proces-verbaal daarvan als magistraats-persoon heeft geteekend, en als vriend de grootste deelneming in het treurig voorval genomen te hebben.

De heeren *Pfiffer* en *Corragioni* zijn beide diep in de zestig jaren oud, en als deugdzame lieden altijd zeer geacht geweest. Hoe te gelooven, dat zij schuldig zouden zijn aan het afschuwelijk bedrijf, dat hun door vijf booswichten wordt te laste gelegd? — Aller aandacht is op de ontwikkeling der zaak gevestigd.

ARNHEM, den 23. November.

Men verneemt dat de heer *von Sommerlatte*, kolonel, dezer dagen bij koninklijk besluit is benoemd tot plaatselijken commandant te Arnhem, en de heer *Paravicini*, gepensioneerd kolonel, tot plaatselijken commandant te Haarlem; terwijl de heer *Testas*, luitenant-kolonel, en thans werkzaam bij het departement van oorlog, benoemd is tot plaatselijken commandant te Deventer.

GRONINGEN, den 19. November.

Reeds voor lang bestond in dit gewest eene algemeene geestdrift voor de edele zaak der hoogst ongelukkige en beklagenswaardige Grieken! Reeds vroeg waren aller oogen gevestigd op hen, die, tijdens Nederlands bevrijding, voorgangeren waren, om het vreemde juk af te schudden, op het gewest, van waar als middelpunt der echt nationale denkwijze de eerste wenken behooren gegeven te worden.

Het voorstel, met ongeduld verbeid, met smart verlangd, zoo laat aan de Nederlandsche natie gedaan, om eindelijk aan het te lang weerhouden gevoel den vrijen teugel te vieren, en met echt Nederlandsche mildadigheid ter hulpe van het onderdrukte volk toe te snellen, werd met geestdrift aangenomen.

Op den eigen dag van de aankomst dezer heugelijke mare, werd een Heilig-Verbond binnen deze stad gesloten, door een aanzienlijk aantal mannen, die bij hunne betrekkingen in de maatschappij en hunnen invloed, met regt als de tolken mogen worden beschouwd van de algemeene stemming, en reeds den 18. dezer, heugelijken gedenkdag van Neerlands verlossing, was eene gewestelijke commissie tot stand gebragt, welke met de leeraren der verschillende godsdienstige gezindheden ten platten lande zamen werkt, en in de stad, door rond te brengen, biljetten van inschrijving, mitsgaders door eene geslotene bus, gelegenheid zal geven tot deelneming.

In die commissie zijn benoemd de heeren *G. Bakker*, *J. ten Brink*, *M. Busch*, *Th. Clarisse*, *S. Gratama*, *H. D. Guijot*, *P. Hendriksz*, *B. H. Lulofs*, *J. R. Modderman* en *H. Nienhuis*.

Reeds dadelijk bij hunne aanstelling, hebben zij eene gift ontvangen, die getuige was van warme geestdrift, en eene aanbieding tevens, welke het beste doet hopen.

Moge de uitslag de hoogst gespannene verwachtingen overtreffen, en ook hier, waar het zaak is een ongelukkig volk te redden, althans deszelfs lijden te lenigen, bewaarheid worden, hetgeen men tot lof van Nederlandsche gastvrijheid en menschlievendheid ten allen tijde heeft geroemd!

CORRESPONDENTIE.

De rugtitel van het onlangs uitgegeven boek, over de Grondbeginselen der Staatshuishoudkunde, was: *H. W. Tijdeman, Grondbeginselen der Staatshuishoudkunde.* In de berigten van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, is die titel alzoo overgenomen. In de boekverzamelingen zou diezelfde titel aanleiding tot verkeerde vooronderstellingen geven. Dit en niets anders verwekte de aanmerking in ons No. 137. De misstelling is niet zoo onbeduidend, als de heer *D. J.* schijnt te gelooven. Den heer *Tijdeman* heeft ze te regt gehinderd, en wij zouden evenzeer als ZijnEd. dadelijk het herstel verzocht hebben, dat nu is geschied door den volgenden rugtitel: *Grondbeginselen der Staatshuishoudkunde, met eene voorrede van* H. W. Tijdeman.

De Speciale Commissie te Arnhem, ter inzameling van een fonds voor de Grieken, heeft met dankzegging ontvangen:

Van het Genootschap *Prodesse Conamur*, te Arnhem, *f* 100. Van *E. C. L.*, aan het adres van den Heer *Donker Curtius*, *f* 10. Van *V.* te Zutphen, aan hetzelfde adres, twee coupons, No. 135 en 136, ter waarde van *f* 4 : 99. Van Mejufvrouw *E. N.* te Arnhem *f* 10. — Te zamen *f* 124 : 99.

Arnhem, den 23. November 1825.

VAN LEEUWEN, *Thes.*

ARNHEM, den 24. November.

Het water is hoog in den Rijn aan de paal:

Den 23. Nov.	3 El 3 Palm 0 Duim;	gewassen	5 D.	gevallen	0 D
Den 24. dito.	3 El 4 Palm 0 Duim;	gewassen	10 D.	gevallen	0 D

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.